

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 16.10.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılan ve yaklaşık 2 yıldır İstanbul Adli Tıp Kurumu'nda bekletilen 262 cenazenin ailelere haber dahi verilmeksizin 2019 yılının mart ayında Kilyos'ta bulunan kimsesizler mezarlığına defin edilmiş olduğu bilgisi kamuoyuna yansımıştır. 262 naaşın neden ve hangi gerekçe ile hangi koşullarda Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılarak İstanbul'a taşındığına dair ise ne ailelere ne de kamuoyuna izahat yapılmamıştır. Bitlis'in Yukarı Ölek (Oleka Jor) kırsalında bulunan Garzan Mezarlığı'ndan 19 Aralık 2017 tarihinde 267 cenaze çıkarılarak, İstanbul ATK'ye götürülmüş; 267 cenazeden yalnızca 5 tanesi ailelerine tarafından teslim alınarak istedikleri yere defin edilebilmiştir. 262 cenazeye ilişkin olarak 30 aile DNA eşleşmesi için başvuru yapmış ve bunlardan 11'i DNA'sı eşleşmiştir. DNA eşleşmesi yapılan naaşlardan ikisinin İstanbul'dan dokuzunun ise Bitlis'ten teslim alınacağı ve Bitlis Cumhuriyet Savcılığının teslim işleminin gerçekleşmesi için İstanbul Cumhuriyet Savcılığına resmi yazı gönderdiği bilgisi de mevcuttur. 11 cenazenin DNA eşleşmesi yapıp aileleri tarafından alınacağı bildirilmiş olmasına rağmen, DNA eşleşmesi yapılan 11 cenaze dâhil olmak üzere toplam 262 cenaze Kilyos Kimsesizler Mezarlığına defin edilmiştir. ATK tarafından cenazelerden DNA numuneleri alınarak numaralandığı da kamuoyuna yansıyan bilgiler arasındadır. DNA'ları eşleşen ailelerin cenazeleri Kilyos kimsesizler mezarlığından alabilecekleri, DNA başvurusunda bulunmayanların başvuru yapabilecekleri ve eşleşme halinde cenazelerini alabilecekleri, başvuru yapılmadığı takdirde ise cenazelerin Kilyos'ta kalacağı ifade edilmiştir.

Başta BM İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için İstanbul Protokolü ve BM Hukuk Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazların Önlenmesine ve Soruşturulmasına İlişkin Minnesota Otopsi Protokolü olmak üzere uluslararası sözleşmeler ihlal edilerek; Adli Tıp Kurumları'na gönderilen birçok cenazenin otopsilerine avukatlar ve bağımsız adli tıp uzmanları alınmamış, ölü muayene ve olay yeri inceleme tutanakları başta olmak üzere soruşturma dosyaları ilgili kişilere ulaştırılmamış, otopsi raporlarının nüshaları aileye ve avukatlara teslim edilmemiş, hatta büyük bir kısım cenazenin giysileri olmaksızın teslim edilmiş olup daha pek çok vahim iddia çerçevesinde sağlıklı bir otopsi incelemesi gerçekleşmemiştir. Cizre'de bodrumda meydana gelen ölümlerde cenazelerin vücut bütünlüklerinin bozulduğu ve

2011

teşhislerin gerçekleşemediği tüm kamuoyunun malumudur. Yönetmelik değişikliği ile cenazelere ilişkin gerekli hukuki süreç işletilmeksizin kimsesizler mezarlıklarına definler gerçekleşmiştir.

Yine İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'nin 2011 yılında açıklamış olduğu Türkiye'deki toplu mezarlarla ilgili raporunda tespit edilebilen 253 toplu mezarda 3248 sayıda kişinin gömülü olduğu, bu mezarların büyük çoğunluğunun son çeyrek yüzyılda Türkiye'deki silahlı çatışmalarda yaşamını yitirmiş olanlar ile 1990'lı yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gözetiminde kaybedilip öldürülmüş sivillere ait mezarlar olduğu ifade edilmektedir.

Türkiye'deki toplu mezarların BM Minnesota Protokolü ile Kızılhaç Komitesi ilkelerine göre açılarak kimlik tespitlerinin yapılması, ölüm olayına sebep olan failerin araştırılarak bulunması, çok sayıda cesedin bir arada bulunduğu toplu mezar alanının usulüne uygun olarak açılıp mezarlığa dönüştürülmesi konusunda oluşan kamuoyuna rağmen bu konuda herhangi bir adım atılmamıştır. AB Türkiye İlerleme Raporlarında da Türkiye'deki toplu mezarlardan bahsedilmekte olup mevcut iktidarın, konu ile ilgili olarak gerekli girişimlerde bulunmaması ve mevcut cezasızlık politikasından kaynaklı olarak savcılıkların işlem yapmaması toplu mezarların usulüne uygun bir şekilde açılmaması neticesini doğurmuştur.

Bu bağlamda;

- 1- Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılan ve yaklaşık 2 yıldır İstanbul Adli Tıp Kurumu'nda bekletilen 262 naaş neden kimseden habersiz bir şekilde Kilyos kimsesizler mezarlığına defnedilmiştir?
- 2- 11 cenaze eşleştiği ve savcılık bu konuda yazışma yaptığı halde neden aileye teslim edilmek yerine kimsesizler mezarlığına defnedilmiştir?
- 3- Kilyos Mezarlığı'na götürülen 262 naaşın uygun koşullarda ailelerine teslim edilme ve gömülme hakkı neden yok sayılmaktadır?
- 4- 262 naaş neden Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılmıştır? Naaşların Garzan Mezarlığı'nda olması kimi neden rahatsız etmiştir?
- 5- 262 naaşın Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılarak taşınması ölenin manevi haklarına saldırı değil mi? Söz konusu durum ceza mevzuatında suç olarak tanımlandığı halde neden bu suçu işleyenler yargı önüne çıkarılmamaktadır?
- 6- Cenazelerin kimliği ve aidiyetleri üzerinden yapılan bu ayırıştırmanın amacı nedir? başlıbaşına cenazelere yapılan bu saygısız tutumun toplumsal kırılmayı derinleştireceğini düşünmüyor musunuz?
- 7- Cenazelerin bir mezarlıktan başka mezarlığa taşınmasının hangi din ve inançta yeri vardır?
- 8- Cenazelerin akıbetinin belli olmaması hakeza yakınlarına teslim edilmemesi ağır bir hak ihlali değil midir?
- 9- Cenaze sahiplerinin cenazelerine karşı son görevlerini yerine getirememeleri keza ölen kişinin de nereye ve ne şekilde gömüleceği konusundaki bu belirsizlik kişinin özel hayatına müdahale teşkil etmemekte midir?
- 10- Ölen kişinin ölüm biçimi yahut işlediği iddia edilen suçlamalar, kişinin kendi inançlarına göre defnedilebilmesinin önünde midir? Bu ağır bir hak ihlali değil midir? Aynı zamanda ailelerin cenazeye erişiminin engellenmesi ailelerin de cezalandırılması anlamına gelmiyor mu?

21011

- 11- Cenazelerin ailelere teslim edilmemesi ve inançlarına göre defin edilmelerine izin verilmemesi toplumsal kırılmayı derinleştirmiyor mu?
- 12- Hâlihazırda ailelerine teslim edilmeyen kaç cenaze bulunmaktadır? Hangi kurumlarda kaç naaş vardır? Bekletilen cenazelerin kaçının kimliği tespit edilebilmiştir? Kimliği tespit edilemeyen naaşlar için hangi çalışmalar yürütülmüştür?
- 13- Ailelerden habersiz bir şekilde başka kimsesizler mezarlığına defin işlemi gerçekleşen kaç cenaze vardır? Bu naaşların ailelerine teslimine dair bir çalışma var mıdır?
- 14- Bekletilen cenazelerin ailelerine teslim edilmesi ve uygun koşullarda defin işlemlerinin yapılması sağlanacak mıdır? Bu çalışmalar ne zaman başlatılacaktır?
- 15- Yerlerinden edilen naaşların aileleri üzerinde yarattığı etkinin ve manevi ezanın telafisi adına bir çalışma yürütülecek midir?